

THỰC TRẠNG VÀ MỘT SỐ PHƯƠNG PHÁP DẠY HỌC HIỆU QUẢ ÁP DỤNG VÀO GIẢNG DẠY MÔN TRANG TRÍ CHO SINH VIÊN NGÀNH SƯ PHẠM MỸ THUẬT TRƯỜNG ĐẠI HỌC ĐỒNG THÁP

Nguyễn Thị Bích Thuận

Khoa Giáo dục Thể chất - Sư phạm Nghệ thuật, Trường Sư phạm, Đại học Đồng Tháp

Tóm tắt: *Dạy học tích cực là một hình thức giáo dục hiện đại, hiện đang được áp dụng tại các cơ sở giáo dục. Trong các môn học chuyên ngành Mỹ thuật, phương pháp dạy học này ngày càng được sử dụng rộng rãi. Một số phương pháp dạy học hiệu quả đã được đề xuất và áp dụng vào giảng dạy môn Trang trí nhằm nâng cao chất lượng dạy học tại Trường Đại học Đồng Tháp.*

Từ khóa: *Dạy học tích cực, trang trí, mỹ thuật, chất lượng dạy học.*

CURRENT SITUATION AND EFFECTIVE TEACHING METHODS APPLIED TO THE DECORATION COURSE FOR STUDENTS OF ART EDUCATION AT DONG THAP UNIVERSITY

Nguyen Thi Bich Thuan

Faculty of Physical Education and Art Pedagogy, School of Education, Dong Thap University

Abstract: *Active teaching is a modern form of education. Nowadays, it is applied in educational institutions. In subjects majoring in Fine Arts, this teaching method is used more and more. Some effective teaching methods are proposed and it is applied to teaching the subject of Decoration to improve the quality of teaching at Dong Thap University.*

Key words: *Active teaching, decoration, fine arts, teaching quality*

Nhận bài: 25/03/2025

Phản biện: 18/04/2025

Duyệt đăng: 22/04/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trường Đại học Đồng Tháp là môi trường đào tạo và cung cấp đội ngũ giáo viên mỹ thuật của đa số các cấp học của khu vực Tây Nam Bộ. Mục tiêu Chương trình sư phạm mỹ thuật của trường là đào tạo cử nhân có phẩm chất đạo đức tốt, có năng lực sư phạm, chuyên môn, nghiệp vụ, có trình độ lý luận, thực hành và nghiên cứu khoa học, giảng dạy mỹ thuật ở tại các cơ sở giáo dục và đào tạo đáp ứng được yêu cầu của chương trình giáo dục phổ thông 2018 và trong tình hình đổi mới hiện nay. Do đó, sinh viên (SV) tốt nghiệp chuyên ngành mỹ thuật cần có chuyên môn và trình độ vững vàng góp phần nâng cao chất lượng cho các cấp học trong khu vực. Chương trình đào tạo ngành mỹ thuật của nhà trường đã và đang tiến hành đổi mới hằng năm để phù hợp với nhu cầu thực tế của xã hội về số lượng và chất lượng, nhất là để đảm bảo được nguồn nhân lực đáp ứng Chương trình giáo dục phổ thông mới theo Thông tư 32/2018/TT-BGDĐT.

Trong những năm gần đây, định hướng đổi mới phương pháp dạy học tích cực để nâng cao chất lượng dạy học nhằm phát triển năng lực toàn diện của người học, đặc biệt là năng lực tư duy sáng tạo và tinh thần tự học được áp dụng triệt để. Đặt người học vào vị trí trung tâm của quá trình học tập, thay vì truyền đạt một chiều, người dạy đóng

vai trò hướng dẫn, hỗ trợ và khuyến khích người học chủ động tìm tòi, khám phá. Do đó nhiều phương pháp dạy học tích cực được áp dụng để giảng dạy các môn học từ đại cương đến chuyên ngành. Môn Trang trí là một trong những môn học thuộc nhóm môn chuyên ngành của chương trình đào tạo Sư phạm Mỹ thuật. Môn học này đòi hỏi khả năng tư duy logic của người học, cần nắm bắt các nguyên tắc của trang trí để ứng dụng vào bài tập. Do đó cần chú trọng đến phương pháp dạy học, hình thức tổ chức các hoạt động dạy học để môn học sinh động và hiệu quả hơn. Trong bài viết này sẽ đề cập đến vấn đề dạy học môn Trang trí tại Trường Đại học Đồng Tháp và đề xuất một số phương pháp dạy học hiệu quả cho môn học này.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Thực trạng dạy – học môn Trang trí của ngành Sư phạm mỹ thuật Trường Đại học Đồng Tháp

Trang trí là một ngành nghệ thuật rộng lớn, gắn liền với đời sống xã hội của con người. Ta có thể hiểu rằng “Trang trí là những cái đẹp do con người sáng tạo ra nhằm phục vụ cuộc sống, giúp cho đời sống con người và xã hội trở nên tốt đẹp và hoàn thiện hơn.”

Môn Trang trí là môn học giúp SV hiểu khái quát về những loại hình trang trí, biết tạo ra những

hoạ tiết trang trí từ hình ảnh ngoài tự nhiên, áp dụng vào những bài tập trang trí nâng cao và sử dụng cho công việc giảng dạy sau này. Đồng thời, thông qua vẽ trang trí, SV nhận thức được tầm quan trọng của trang trí trong việc hỗ trợ các môn học khác và trong đời sống xã hội. Do đó, người giảng viên có vai trò quan trọng trong việc khơi gợi nguồn cảm hứng, động viên khuyến khích các em trong việc học, giúp các em hình thành hứng thú sáng tạo.

Trên thực tế, việc dạy học môn trang trí cho SV sư phạm mỹ thuật tại trường Đại học Đồng Tháp đa số giảng dạy theo phương pháp truyền thống, chưa cập nhật nhiều những phương pháp mới, tích cực, phát huy tính chủ động sáng tạo cho SV. Sự đầu tư của dạy vào tiết học chưa đủ để tạo động lực mạnh thúc đẩy các em SV nỗ lực đầu tư, sáng tạo trong bài học.

Ngoài ra, vấn đề năng khiếu là vấn đề hạn chế của SV, các em chưa thật sự tập trung vào từng bài học của bản thân, bị phụ thuộc vào hình ảnh có sẵn trên mạng... nên các em tiếp cận bài một cách khó khăn và chưa chủ động trong việc học. Do đó giảng viên mất nhiều thời gian để sửa bài cho SV trong khi thời lượng của một môn học không nhiều (60 tiết).

Trong hai năm tuyển sinh khoá 2023 và khoá 2024, số lượng SV của ngành mỹ thuật tại trường Đại học Đồng Tháp tăng so với những năm trước, số lượng SV có năng khiếu mỹ thuật nhiều hơn nên chất lượng bài học môn trang trí cao hơn. Có nhiều SV đạt điểm cao trong các bài tập thường xuyên và bài cuối kỳ. Tuy nhiên số lượng SV trong một lớp đông gây khó khăn hơn cho giảng viên khi hướng dẫn các em, giảng viên không có đủ thời gian để sửa bài cho từng SV.

Về phương pháp giảng dạy, các giảng viên đã chú ý đến việc đổi mới trong dạy học để nâng cao chất lượng tuy nhiên giảng viên vẫn chưa sát sao với SV trong quá trình hướng dẫn làm bài tập thực hành, chưa nghiêm khắc trong việc xử lý SV sao chép hình ảnh từ internet.

Tuy tồn tại những vấn đề trên, nhưng nhà trường và tổ bộ môn mỹ thuật trong học kỳ 1 của năm học 2024 – 2025 đã có những sự quan tâm và khắc phục đáng kể, từ trang bị cơ sở vật chất cho lớp học đến những thay đổi trong chương trình học để vừa đáp ứng chương trình đổi mới, vừa tăng hứng thú cho SV trong học tập, những sản phẩm trong môn học được trưng bày triển lãm trong các hoạt động của trường và tỉnh nhà. Một

số sản phẩm của các em được bán với giá tốt, ví dụ như sản phẩm trang trí trên nón lá và trên bình gốm. Để đạt được kết quả như vậy là do trong năm học này, các giảng viên dạy môn Trang trí đã vận dụng các phương pháp dạy học phù hợp và linh hoạt sử dụng các phương tiện dạy học kịp thời, tạo được hứng thú cho SV. Mặt khác cũng do SV có sự rèn luyện và kiên trì trong học tập. Tuy nhiên vẫn còn một số SV chưa đạt kết quả tốt, do sự hạn chế về năng khiếu của bản thân và chưa xác định đúng mục tiêu học tập của mình để cố gắng.

Mặc dù đã có những tín hiệu tích cực trong việc dạy và học môn Trang trí, nhưng vẫn cần có những giải pháp để khắc phục những tồn tại là điều vô cùng quan trọng, việc cải tiến phương pháp giảng dạy của giảng viên và phương pháp học tập của SV là rất cần thiết. Vẫn tiếp tục nghiên cứu đổi mới, cập nhật nội dung chương trình đào tạo, đổi mới phương pháp dạy học của giảng viên và phương pháp học tập của SV, cải thiện cơ sở vật chất...

2.2. Một số phương pháp dạy học hiệu quả áp dụng vào giảng dạy môn trang trí

Từ những khó khăn đã nêu ở trên, để nâng cao chất lượng dạy và học, cần có nhiều biện pháp đổi mới để cải thiện. Tuy nhiên vấn đề đổi mới và áp dụng phương pháp dạy học phù hợp là đề xuất tôi muốn đề cập trong bài viết này.

Phương pháp dạy học là vấn đề quan trọng hàng đầu trong việc dạy học, nó là cách thức người dạy tác động đến người học nhằm truyền tải những kiến thức kỹ năng, lý luận, kinh nghiệm giúp người học nhận thức đầy đủ nội dung vấn đề, trên cơ sở đó người học áp dụng vào thực tiễn, sáng tạo những cái mới trong bài học. Sau đây là một số phương pháp dạy học hiệu quả áp dụng vào giảng dạy môn trang trí tại trường Đại học Đồng Tháp.

2.2.1. Phương pháp dạy học theo dự án

Phương pháp này chú trọng các động nhằm tạo cơ hội cho SV tổng hợp kiến thức từ các môn học khác nhau và áp dụng một cách sáng tạo vào thực tế cuộc sống, tạo ra sản phẩm ứng dụng vào cuộc sống. Phương pháp này đề cao việc SV tự lựa chọn chủ đề, xác định nhiệm vụ cụ thể, và tự giải quyết nhiệm vụ. SV làm việc theo nhóm để thực hiện các dự án trang trí thực tế, ví dụ như thiết kế trang trí cho một sự kiện, một không gian nội thất, hoặc một sản phẩm cụ thể. Học theo dự án đặt SV vào tình huống có vấn đề và đòi hỏi sự tự lực cao của SV trong việc lập kế hoạch nghiên cứu, tìm kiếm, tổng hợp, xử lý thông tin để giải quyết vấn

đề được đặt ra. Trong môn học trang trí, SV có thể được yêu cầu tạo ra các sản phẩm cho không gian nào đó, ý tưởng thiết kế trang trí cho hội trường hoặc không gian công cộng theo chủ đề.

Phương pháp này giúp SV phát triển kỹ năng làm việc nhóm, kỹ năng giải quyết vấn đề, và khả năng ứng dụng kiến thức vào thực tiễn.

2.2.2. Phương pháp dạy học trực quan

Phương pháp này giảng viên sẽ sử dụng các hình ảnh, video, và các mẫu vật trang trí để minh họa cho bài giảng. Đồ dùng trực quan là những đồ dùng có thực như đồ vật, hoa, quả, động vật, cây cối... tranh ảnh, hình vẽ cụ thể, phù hợp với từng mục tiêu bài học. Giúp SV tận mắt nhìn thấy hình dáng, màu sắc và các nguyên tắc được sử dụng trên vật mẫu. Những hình ảnh được thiết kế theo từng bước của một quy trình làm bài, tạo ra những hình ảnh động gây sự tập trung chú ý của SV.

Tổ chức các buổi tham quan bảo tàng, triển lãm, hoặc các xưởng sản xuất đồ trang trí. SV được tiếp cận với quy trình tạo ra sản phẩm trực tiếp sẽ tạo nhiều hứng thú để có nhiều ý tưởng sáng tạo cho bài làm của mình.

Phương pháp này giúp SV dễ dàng tiếp thu kiến thức và phát triển khả năng quan sát, phân tích.

2.2.3. Phương pháp dạy học theo góc:

Đây là phương pháp dạy học các SV trong một lớp học được bố trí học tại các vị trí khác nhau để thực hiện nhiệm vụ được giao trong môi trường học tập có tính khuyến khích hoạt động và thúc đẩy việc học tập và cùng hướng tới một nội dung cụ thể của bài học theo các phong cách học khác nhau.

Đối với phương pháp này, giảng viên cần lựa chọn bài học phù hợp và cần không gian lớp tương đối rộng. Từng góc sẽ xác định nhiệm vụ và hoạt động cụ thể, quy định thời gian hoạt động của mỗi góc và hướng dẫn SV chọn góc, luân chuyển góc cho hiệu quả.

Phương pháp này giúp SV học được sâu và hiệu quả bền vững, tăng cường sự tham gia, nâng cao hứng thú và mang lại cảm giác thoải mái cho SV, đáp ứng được sự khác biệt của SV về sở thích, phong cách, trình độ và nhịp độ.

2.2.4. Phương pháp dạy học dựa trên vấn đề:

Đây là phương pháp dạy học trong bối cảnh thực tiễn nhằm cung cấp kỹ năng giải quyết vấn đề, tăng cường năng lực tự học và khả năng làm việc nhóm. SV được tiếp cận vấn đề ngay từ đầu bài giảng hoặc cung cấp trước tiết dạy (có thể thông qua đề cương chi tiết môn học). Sau đó SV chủ động tìm kiếm thông tin thông qua các

nguồn khác nhau như: sách báo, internet... để giải quyết vấn đề đã đưa ra. Thông qua thông tin thu thập được SV sẽ cùng nhau thảo luận trong các nhóm nhỏ, tìm cách cùng giải quyết vấn đề và đi đến kết luận.

Phương pháp này giúp SV chủ động trong việc giải quyết vấn đề mà giảng viên đưa ra nhờ vào việc tìm kiếm và thu thập tài liệu, thảo luận nhóm và đi đến kết luận chung. Sau khi tiến hành thảo luận nhóm trong lớp học, giảng viên tổng hợp các kết luận của các nhóm, đưa ra nhận xét và kết luận vấn đề. Khi sử dụng phương pháp này, người học phát huy được tính chủ động trong tiết học một cách hiệu quả nhất.

Phương pháp này áp dụng vào tiết học lý thuyết, ví dụ như bài: “các nguyên tắc trang trí cơ bản”. Giảng viên yêu cầu SV tìm hiểu về các nguyên tắc trang trí cơ bản. SV thông qua nội dung trên đề cương chi tiết sẽ tìm các thông tin, sưu tầm hình ảnh, tài liệu liên quan đến vấn đề đã được giao trước khi vào tiết học. Giảng viên sẽ chia nhóm và phân nhiệm vụ cho từng nhóm SV. Mỗi nhóm sẽ thảo luận dựa trên thông tin thu thập được, cùng nhau giải quyết vấn đề vào báo cáo kết quả. Giảng viên nhận xét cho từng nhóm và đưa ra kết luận của bài học.

2.2.5. Kết hợp lý thuyết và thực hành:

Trong lĩnh vực mỹ thuật, việc kết hợp giữa học lý thuyết và thực hành là một yếu tố then chốt giúp SV không chỉ nắm vững kiến thức nền tảng mà còn rèn luyện kỹ năng vẽ, sử dụng màu sắc và các ngôn ngữ tạo hình trong mỹ thuật, nâng cao khả năng tìm tòi, sáng tạo và bồi dưỡng thị hiếu thẩm mỹ cho SV.

Ở phương pháp này yêu cầu người dạy cần cung cấp đầy đủ kiến thức lý thuyết và đảm bảo cho người học nắm vững kiến thức trước khi bước vào thực hành. Bài tập thực hành đảm bảo phù hợp với mục tiêu và vừa sức với SV. Giảng viên cần truyền cảm hứng cho SV qua mỗi bài tập thực hành, không cho sao chép theo khuôn mẫu có sẵn nhằm phát huy tính sáng tạo của mỗi SV. Cân bằng giữa việc truyền đạt kiến thức lý thuyết và việc tổ chức các hoạt động thực hành. Tạo điều kiện cho SV được thực hành các kỹ năng trang trí trên nhiều chất liệu và trong nhiều không gian khác nhau.

Phương pháp này giúp SV nắm vững kiến thức và phát triển kỹ năng thực hành một cách toàn diện.

Trang trí là một môn mang yếu tố thực hành cao nên phương pháp này cần được ứng dụng

triệt để, áp dụng linh hoạt vào từng bài cụ thể. Lý thuyết được lồng ghép vào trong các giờ thực hành và vào từng bài tập cụ thể của SV. Trên mỗi bài thực hành giảng viên sẽ nhắc lại và giải thích các nội dung bài học liên quan. Trong giờ thực hành, giảng viên sẽ tiếp cận từng SV hoặc nhóm SV để gợi ý hoặc tháo gỡ những vướng mắc cho SV trong bài thực hành. Trước giờ thực hành, giảng viên sẽ cho SV tham khảo một số bài mẫu của các SV khoá trước và một số mẫu giảng viên sưu tầm được, bao gồm cả bài làm tốt và không tốt để SV rút kinh nghiệm cho bài thực hành của mình. Trong giờ thực hành, SV sẽ làm phác thảo sau đó giảng viên xem duyệt bài mới thực hiện các bước tiếp theo. Cuối giờ thực hành, sẽ trưng bày các bài đã có để nhận xét và rút ra kinh nghiệm cho từng bài. SV cũng tham gia vào nhận xét và đánh giá các bài tập ở giai đoạn này.

III. KẾT LUẬN

Vấn đề cốt lõi của việc dạy và học là khơi gợi được hứng thú học tập của người học để người học tiếp nhận và sáng tạo được những tri thức mới

có giá trị. Việc đổi mới chương trình dạy học, áp dụng những phương pháp dạy học tích cực tạo điều kiện cho việc dạy và học diễn ra một cách thuận lợi và mang lại hiệu quả tốt nhất. Vai trò của người thầy trong việc thay đổi và áp dụng các phương pháp giảng dạy đòi hỏi sự nỗ lực về nhiều mặt. Giảng viên cần năng động và linh hoạt trong việc thực hiện nhiệm vụ dạy học, đưa ra các hoạt động bổ trợ, các bài kiểm tra thực tế, phù hợp với yêu cầu bài học, sự hiểu biết của SV để đạt được hiệu quả mong muốn.

Kết hợp đa dạng các phương pháp dạy học và các hình thức dạy học trong toàn bộ quá trình dạy học là định hướng quan trọng nhằm phát huy tính tích cực và nâng cao chất lượng dạy học.

Việc áp dụng các phương pháp dạy học linh hoạt và đa dạng sẽ giúp SV ngành Sư phạm Mỹ thuật phát triển các kỹ năng thực hành và tư duy sáng tạo. Điều quan trọng là học viên cần tạo ra môi trường học tập mở, khuyến khích sự sáng tạo và tư duy phản biện để SV có thể phát huy tối đa khả năng nghệ thuật của mình.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1]. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018), *Chương trình giáo dục phổ thông năm 2018*, Hà Nội.
- [2]. Lê Thanh Lộc (1998), *Từ điển mỹ thuật*, NXB Văn hoá – Thông tin Hà Nội.
- [3]. Phạm Ngọc Tới (2007), *Giáo trình trang trí, tập 2*, NXB Đại học sư phạm.
- [4]. Tạ Phương Thảo (2004), *Giáo trình trang trí*, NXB Đại học sư phạm.
- [5]. <https://ttgdtxhaiphong.haiphong.edu.vn/doi-moi-giao-duc/top-10-phuong-phap-day-hoc-tich-cuc-thanh-cong-nhat-hien-nay/ctmb/16747/52480>